

■ Нефармат

Позняе дараванне, або Калі б не было вайны

У дні, калі краіна святкавала Дзень Перамогі, у сродках масавай інфармацыі, у сацыяльных сетках публікавалі нямала гісторый франтавікоў. Яны розныя. Толькі часцей за ўсё ўдзельнікі колішніх баёў згадваюць цяжкасці, гераізм, боль ад страты таварышаў. Франтавікі рэдка гавораць пра тое, як вайна выядала душы, калечыла чалавечую псіхіку, як ламала лёсы. Ды і самі яны пра гэта наогул стараюцца не разважаць, хіба толькі іх родныя.

Гераіня аднаго з матэрыялаў маёй рубрыкі «Вёскі, якія знікаюць: апошнія жыхары» расказвала сямейную гісторыю, правільнай сказаць, сямейную драму сваіх бацькоў. Па зразумелых прычынах тая гісторыя ў тэкст асноўнай публікацыі не ўвайшла. Але ў памяці засела, хоць прайшло ўжо даволі часу. Дык вось, адна з апошніх жыхарак палескай вёскі вайну сустрэла малым дзіцем. Цалкам зразумела, што дзень, калі бацька сыходзіў на фронт, не памятае, але добра помніць, як вярнуўся. Згадвае, якой шчаслівай была маці, што прыйшоў, хоць хворы, паранены, але ж жывы! Маці зайздросцілі суседкі, якія не дачакаліся сваіх. Сваёй прыезджалі, каб парадавацца, адсвят-

каваць шчаслівае вяртанне франтавіка.

Але вельмі хутка маці зразумела, што дадому прыйшоў не яе муж, якога яна праводзіла на вайну, а зусім іншы чалавек, азлоблены, нібы апустошаны знутры. Ён пачаў пакрысе співацца. Не тое страшна, што буянiў нападлітку, ён яшчэ горшым быў цвярозы, як быццам з яго некуды выйшла ўсё чалавечае. Цяпер гэта назвалі б, відаць, псіхалагічным гвалтам у сям'і. А тады... Вясковая бабулька расказвае пра свайго бацьку, які проста не даваў маці жыць. Рабіў гэта свядома, нават здэкаваўся. Кожны яе крок жорстка крытыкаваў, зневажаў, абзываў, паднімаў руку на вачах у дзяцей. Няшчаснай жанчыне было яшчэ цяжэй, што грамада яе асуджала, а не яго. Маўляў, не шануе мужа-франтавіка, ён, герой-пераможца, мае права строіць сям'ю. І ёй не было дзе падзецца. Яна цярпела і чакала, каб ён памёр, здароўе ж было страчана на вайне... Дачка ўжо падлеткам была, усё разуме-ла, шкадавала маці. Потым бацькі не стала, ён памёр, але паспеў падарваць здароўе жонцы. І яна, жонка, яму не даравала. Цяпер спрабуе знайсці апраўданне і даравачь дачка: «Гэта

вайна яго зрабіла такім. Хто ведае, што ён там бачыў, што перажыў. Ён ніколі не расказваў».

Яшчэ пра аднаго франтавіка і позняе дараванне расказала нядаўна калега. Гэта іх сямейная гісторыя, хоць і зусім іншая. Дзед яе мужа пайшоў на фронт з Яраслаўскай вобласці. Дома засталіся жонка з дзецьмі. Пры гэтым адна дачка хварэла, была інвалідам. Нацярпеліся яны найбольш ад голаду, як потым успамінаў сын франтавіка, быў час, што траву елі. Ён не ўсю вайну прайшоў, пасля цяжкага ранення камісавалі. Таму мог бы вярнуцца да сям'і ўжо недзе ў пачатку 44-га — яны ж так чакалі! Але пасля шпіталю муж і бацька сямейства паехаў да другой жанчыны. А сям'я яго асабліва моцна галадала ў першы пасляваенны год, ледзьве выжылі. Ды нешта не зладзілася ў яго і ў новай сям'і. Адным словам, вярнуўся той нядаўні салдат да жонкі і дзяцей недзе ў 46-м. Найбольш яскравы, а з гадамі — балючы, — успамін яго сына, свёкра маёй калегі, — вяртанне бацькі. Калі ён зайшоў у хату і выняў з кішэнi жменю цукерак, крыху разлезлых без абгортак, такія тады прадавалі. Відаць, самых танных. І які яны елі іх, памятаў.

Ці даравала яму жонка? Відаць, так. А вось сын... Да яго бацька прыехаў у 1969-м у Мінск паміраць. Жонкі ўжо не было, былы франтавік быў хворы на рак. Так ён і дажыў свой век у сям'і сына, тут пахавалі. Сын яшчэ звярнуў на заводзе, дзе працаваў, металічную агароджу на магілу, паставіў яе, але больш туды не хадзіў. Так і не дароваў яму. Ранні сыход з жыцця маці, лічыў ён, менавіта на сумленні бацькі.

І вось толькі нядаўна ўнукі амаль выпадкова знайшлі тую магілу на адных са сталічных могілак і сталі яе даглядаць. Потым у інтэрнэце адшукалі і звесткі пра свайго дзеда — удзельніка вайны. Даведаліся, што да вайны ён быў кухарам у Яраслаўлі. І нечакана для сябе адкрылі, адкуль у праўнукаў схільнасці да кухарства, некаторыя з іх працуюць на прафесійнай аснове. Аналізуючы скупыя звесткі, унукі прыйшлі да высновы, што дзед іх быў зусім нядрэнным чалавекам. І ўсё магло б быць зусім іначай. Каб не вайна, якая перапісвала на свой лад сямейныя гісторыі, гнула і ламала характары, а не толькі забівала. Тым яна і страшная.

Святлана ЯСКЕВІЧ

■ Будзь у курсе!

БЧ падаўжае маршрут цягнікоў да Трускаўца

З 1 чэрвеня да 29 верасня па ініцыятыве Беларускай чыгункі і па ўзгадненні з украінскім бокам прадаўжаецца маршрут руху цягніка № 371/372 Магілёў—Львоў да станцыі «Трускавец», па-ведамiлі ў прэс-цэнтры магістралі.

Цягнік будзе курсіраваць праз дзень адпраўленнем па няцотных чыслах з Магілёва і па цотных чыслах з Трускаўца.

З Магілёва цягнік будзе адпраўляцца ў 15.40, Мінска — 19.43, Баранавіч — 22.35 і прыбываць у Трускавец на наступныя суткі ў 13.20. З Трускаўца цягнік будзе адпраўляцца ў 15.00 і прыбываць на наступныя суткі ў Баранавічы ў 6.33, Мінск — 9.21, Магілёў — 13.25.

Да Львова і назад цягнік будзе ісці згодна з дзеючым раскладам. Глыбіня продажу білетаў — 45 сутак.

Сяргей РАСОЛЬКА

Даты

Падзеі

Людзі

24 МАЯ

У краіне

У свеце

Дзень славянскага пісьменства і культуры. Адзначаецца ў гонар славянскіх асветнікаў і прапаведнікаў хрысціянства Кірылы і Мяфодзія, якія далі славянскаму свету кірыліцу (863 год) і заклалі падмурак беларускай, рускай і іншых славянскіх літаратур.

1904 год — нарадзіўся (в. Пясочнае, цяпер у Капыльскім раёне) Адам Русак, паэт, заслужаны дзеяч культуры Беларусі. У 1930 годзе скончыў Беларускі музычны тэхнікум, у 1934-м — Ленінградскую кансерваторыю. Працаваў салістам аркестра Ленінградскага Малога опернага тэатра, Белдзяржфілармоніі. Аўтар кніг пазіі «Песні і вершы», «На родных палетках», кніг вершаў для дзяцей «У Буслаўцы», «Добра ведаю ўрок». Шырока вядомыя песні на вершы А. Русака «Бывайце здаровы», «Лясная песня», «Толькі з табою» і іншыя. Памёр у 1987 годзе.

Еўрапейскі дзень паркаў. Абвешчаны Еўрапейскай федэрацыяй нацыянальных і прыродных паркаў. 24 мая 1909 года ў Швецыі былі створаны першыя ў Еўропе дзевяць нацыянальных паркаў.

1743 год — нарадзіўся Жан-Поль Марат (1743—1793), палітычны дзеяч эпохі Вялікай французскай рэвалюцыі, урач, радыкальны журналіст, адзін з лідараў якабінцаў.

1844 год — амерыканскі вынаходнік Сэмюэл Морз з дапамогай тэлеграфнага апарата ўласнай канструкцыі ўпершыню адправіў тэлеграму спецыяльным кодам (азбукай Морзэ).

1905 год — нарадзіўся Міхаіл Шолахаў, рускі савецкі пісьменнік, грамадскі дзеяч, акадэмік АН СССР, лаўрэат Нобелеўскай прэміі па літаратуры, двойчы Герой Сацыялістычнай Працы. Аўтар раманаў «Узнятая цаліна», «Ціхі Дон», «Яны змагаліся за Радзіму» і іншых. Многія творы пісьменніка экранізаваны. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР і Ленінскай прэміі.

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск —	4.54	21.20	16.26
Віцебск —	4.36	21.17	16.41
Магілёў —	4.44	21.10	16.26
Гомель —	4.48	20.58	16.10
Гродна —	5.11	21.34	16.23
Брэст —	5.19	21.26	16.07

Месяц

Першая квадра 22 мая.
Месяц у сузор'і Шаляў.

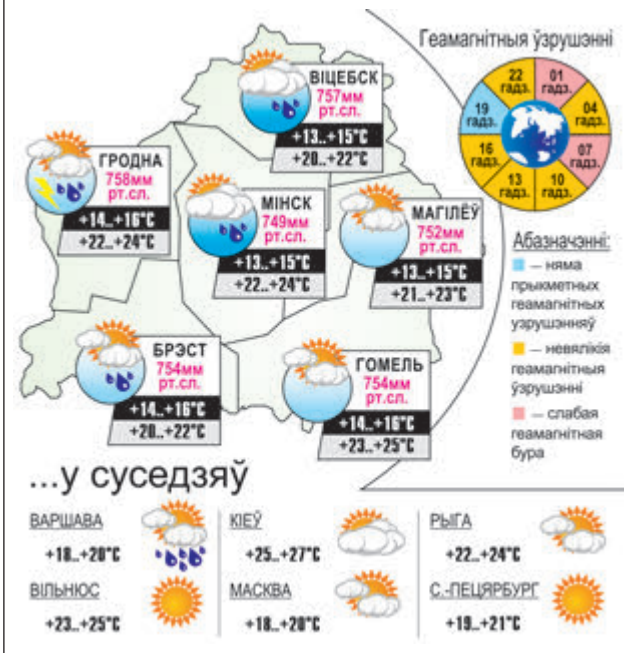
Імяніны

Пр. Аляксандра, Іосіфа, Кірылы, Мяфодзія, Макея, Нікадзіма, Расціслава, Сафрона. К. Жанны, Зузаны, Магдалены, Марыі, Вінцэнта.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

ЗАЎТРА

УСМІХНЕМСЯ

Вырашыў паспрабаваць сябе ў ролі мастака. Сяджу без грошай і п'ю.

Пасля інтыму.
Яна:
— Ну, ты дабіўся, чаго хацеў?
— Ну, зрэшты, так.
А ты?
— Тэст пакажа.

Калі добра харчавалася, у транспарце можна састу-

паць месца адразу дзвюм бабулькам.

— У вас калектыў дружны?
— Ну, як дружны... Скажам так — жаночы!

Жорсткі пераход да вегетарыянства — гэта калі жонка паглядзела па тэлевізары перадачу пра карысць расліннай ежы, а ты вярнуўся з рыбалкі.

calcutura.ru